

Cumhuriyet Dönemi'nde Röportaj

- I. Açık, akıcı ve yalın bir anlatımla yazılır.
II. Genellikle birinci tekil kişi ağız kullanılır.
III. Bir kişi, yer ya da eşya üzerine yapılabilir.
IV. Dizi şeklinde yayımlanabilir.
V. Dil, daha çok alıcıyı harekete geçirme işlevindedir.

Numaralanmış bilgilerden hangisi röportaj türünün özelliklerinden biri değildir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2 ve 3. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Vapurun adı Aksu... Samsun'da dört gün bizim nazlı Aksu'yu bekledim. Gününden bir gün sonra, salına salına ancak gelebildi. Onun zararı yok. Canı ne zaman isterse o zaman gelebilir. Bizler, beklemeye alışmışız. Ya beş gün sonra gelseydi, ya hiç gelmeseydi ne olurdu sanki, ne yapardık? Asıl iş başka! Asıl mesele, Aksu'nun güvertesi, ambarları... Bu güvertenin, ambarların ününü yıllardır duyarım. Bu seferki vapur yolculuğuna sebep de zaten ambarların, güvertenin duyduğum bu ünüdür. Kapıyı açar açmaz birden sendeledim. Bir koku, bir koku; tarifi kabil değil. Adamın ciğerine kurşun nasıl işlerse öyle işliyor. Korkunç bir koku... Ustura gibi keskin. Bir zaman insan kendine gelemiyor. Kendimi azıcık toparladıktan sonra, içerilere doğru yürüyeyim, dedim. Bir kalabalık... İnsanlar, üst üste, yan yana, kucak kucağa; kirli, yırtık, asıl rengini kaybetmiş yorganların, yırtık hasırların altında, birbirlerinin üstüne yığılmışlar. Büyük karınca yuvaları vardır. Onlar gibi mi desem? Ama benzetemedim. Van Gölü'ndeki gemilerden birine yüklenen bir koyun sürüsü görmüştüm. Öylesine yüklemişlerdi ki koyunlar sıkışmış, kaburgaları birbirine geçmiş, acı içinde, can havliyle hep bir ağızdan meleşiyorlardı. İşte Aksu'nun güvertesi, ambarları da böyle. İğne atacak yer kalmamış insandan.

2. Bu parça hangi metin türüne örnek olabilir?

- A) Mülakat B) Söylev C) Röportaj
D) Biyografi E) Günlük

3. Bu parça için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tartışmacı anlatımdan yararlanılmıştır.
B) Benzetmeler yapılmıştır.
C) Yinelemelere yer verilmiştir.
D) Birinci kişili anlatım kullanılmıştır.
E) Betimleyici ögeler vardır.

- Sabah erkendi. Dürbünler, kitaplar, kuş gözlemcileri, her şey ve herkes hazır. Bizi bekleyen otobüse binip hareket ettik. Sağımızda, solumuzda tepeler birbiri ardına, sanki sonu hiç gelmeyecek gibi diziliyordu. Birer birer hepimizi çıktık ve indik. Nihayetinde birine daha tırmandığımızda otobüs yavaşlayıp durdu. Ön camdan bakınca onu gördüm.

Bu parça için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anlatım üçüncü kişi ağızdan yapılmıştır.
B) Eylemlerin nasıl gerçekleştiğini bildiren sözcükler vardır.
C) Hem isim hem de fiil cümleleri kullanılmıştır.
D) Öyküleyici anlatımdan yararlanılmıştır.
E) Gözleme yer verilmiştir.

- Muhabir – Önce günlüklerinizden başlayalım. Ne zaman günlük tutmaya başladınız?

Birsel – Ben ilk 1949 yılında günlük yazmaya başladım. O zamanlar “Beş Sanat” adında bir edebiyat dergisi çıkarıldı. İlk günlüğümü de bu dergide yayımladım. Sonradan çeşitli dergilerde çıktı. Özellikle Naim Tiralî'nin çıkardığı “Yenilik” dergisinde, daha sonra da Hüsamettin Bozok'un “Yeditepe”sinde... 1955 yılında Bozok, bunları “Günlük” adı altında yayımladı.

Muhabir – O zamanlar sizden başka günlük yazarlar var mıydı?

Birsel – Benden dört yıl sonra Ataç başlamıştı günlüklerine. Benim günlüğüm Cumhuriyet Dönemi'nin ilk edebiyat günlüğüdür.

Bu metin için;

- I. Dil göndergesel işlevde kullanılmıştır.
II. Tartışmacı anlatımdan yararlanılmıştır.
III. Soru - cevap tarzında oluşturulmuştur.
IV. Amerikan röportajına örnektir.

İfadelerinden hangileri söylenebilir?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III.
D) II ve IV. E) III ve IV.

Cumhuriyet Dönemi'nde Röportaj

6. Bir tuz gölü olan Palas'ı, Kayseri'de bazıları "Tuzla" veya "Tuz Gölü" adıyla biliyor. Ama birçok kişi bir defa bile gidip görmemiş bu sulak alanı. Oysa gölün tuzu bin yılların ürünü. İnsanoğlunun olumsuz etkilerinden yakın zamana kadar kurtulmayı belki de bu sayede başarmış. Göl çevresindeki verimli mera alanları ve su kaynakları nedeniyle çevre ilçelerde hayvancılıkla uğraşan birçok Yörük ailesi de yaz dönemlerinde bu bölgeyi tercih ediyor. Göl kıyısı ve civar tepeler, ovada hayvancılıkla uğraşanların beş ay boyunca evi oluyor.

Bu parça için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bir yeri konu alan röportaja örnektir.
B) Açıklayıcı anlatımdan yararlanılmıştır.
C) Dil, alıcıyı harekete geçirme işlevinde kullanılmıştır.
D) Açık, anlaşılır bir üslup tercih edilmiştir.
E) Anlatımda bağlaşıklık ilkesine uyulmuştur.

7. Akşam ile ikindinin arası... Dağların tepeleri ışıklı ama koyaklar gitgide kararıyor. Koyu gölgeler basmış. Karanlık çöktü çökecek. Gün doğusundan, çayın büyük bir çağılıyla indiği koyaktan poyrazımsı bir yel esiyor. Hoş bir yel... Bazen duruyor, iyicene duruyor. Bir zaman sonra fırtınalar koparır gibi hızlanıyor. Uzun çam ağaçlarında, serviye benzeyen ardıçlarda uğultular... Uğultular, karanlık bastıkça artıyor.

Bu parçanın anlatımı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yüklem, genellikle şimdiki zamanla çekimlenmiştir.
B) Birden fazla duyuya seslenilmiştir.
C) Betimleyici ögeler bulunmaktadır.
D) Dolaylı anlatımdan yararlanılmıştır.
E) Benzetmelere yer verilmiştir.

8. Kelime olarak "toplamak, getirmek" anlamına gelen - - - -, gazetecilerin ele aldığı konuyu gezip görme, belgelere dayandırma, fotoğraflarla belgeleme gibi yöntemlere başvurulmuş yazı türüdür.

Bu parçada sözü edilen tür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) mektup   B) gezi yazısı   C) röportaj
D) biyografi   E) makale

9. I. Bir yeri konu alan röportajlarda, o yerde sürdürülen hayatın her yönüyle bilinmesi gerekir.
II. Röportajlarda ele alınan yerin farklı yönleri fotoğraf, film ve ses kayıtlarıyla belgelenmelidir.
III. Eşyayı ele alan röportajlarda eşyanın dikkat çeken yönleri ele alınmalıdır.
IV. Röportajlarda gözlem, araştırma, yorum ve değerlendirme önemlidir.
V. Röportaj yazarı, anlattıklarına görüşlerini katmamalı, nesnel olmalıdır.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?

- A) I.   B) II.   C) III.   D) IV.   E) V.

10. Yazarın konuyu işlerken kendini ön plana aldığı "ben" ek-senli röportajlara - - - - denir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Amerikan röportajı
B) siyasal röportaj
C) edebî röportaj
D) Alman röportajı
E) öyküsel röportaj

11. Giriş bölümünün şaşırtıcı bir paragraf olduğu, en son söylenmesi gereken kelimelerin en başta söylendiği röportajlar - - - - olarak adlandırılır.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Amerikan röportajı
B) Alman röportajı
C) belgesel röportaj
D) kurgusal röportaj
E) konuşmaya dayalı röportaj

